

KORRALDUS

3. detsember 2020 nr 427

**Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korralduse nr 282
„COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud
meetmed ja piirangud“ muutmine**

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 28 lõike 6 alusel ning arvestades sama paragrahvi lõike 5 punkti 3 ja lõiget 8:

1. Muuta Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korraldust nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ järgmiselt:

1) sõnastada punkt 9 järgmiselt:

„9. Kliendid võivad siseruumis asuvas kaupluse müügisaalis, teenuse osutaja teenindussaaalis ning kaubandusettevõtte üldkasutatavas ruumis viibida ja liikuda, kui on täidetud järgmised tingimused:

1) koos viibida ja liikuda võivad kuni kaks isikut, hoides teistega vähemalt kahemeetrist vahemaad, välja arvatud koos liikuvad või viibivad perekonnad või juhul, kui nimetatud tingimusi ei ole mõistlikult võimalik tagada;

2) siseruumides kantakse maski. Nimetatud kohustus ei laiene alla 12-aastastele lastele või juhul, kui maski kandmine ei ole tervislikel põhjustel, töö või tegevuse iseloomu tõttu või muid olulisi põhjuseid arvestades võimalik;

3) tagatud on kaupluse müügisaali, teenuse osutaja teenindussaaali või kaubandusettevõtte üldkasutatava ruumi kuni 50% täituvus;

4) valdaja on müügisaalis ja teenindussaaalis vähemalt sisenemisel ja väljumisel taganud desinfitseerimisvahendite olemasolu töötajatele ja klientidele;

5) tagatud on desinfitseerimisnõuete täitmine Terviseameti juhiste kohaselt.“;

2) sõnastada punkti 9¹ alapunkt 2 järgmiselt:

„2) teenuse osutaja tagab, et toitlustusettevõtte müügi- või teenindussaaalis viibivad ajavahemikus kella 22.00 kuni 06.00 üksnes isikud toidu kaasa ostmiseks või kuller- ja veoteenuse osutamiseks, teenuse osutamise koha omanik või tema esindaja, töötajad, hädaabitööde tegemisega seotud isikud ja selle koha majanduslikuks teenindamiseks vajalikud isikud;“;

3) sõnastada punkti 10 alapunkt 3 järgmiselt:

„3) teenuse osutaja tagab, et meelelahutusteenuse osutamise kohas viibivad ajavahemikus kella 22.00 kuni 06.00 üksnes teenuse osutamise koha omanik või tema esindaja, töötajad, hädaabitööde tegemisega seotud isikud ja selle koha majanduslikuks teenindamiseks vajalikud isikud;“;

4) täiendada punkti 15 alapunktiga 4¹ järgmises sõnastuses:

„4¹) ürituse korraldaja tagab, et osalejad ei viibi ürituse toimumise kohas ajavahemikus kella 22.00 kuni 06.00;“;

5) sõnastada punkti 17 esimene lause järgmiselt:

„Välistingimustes on lubatud sportimine, treenimine ning spordi- ja liikumisürituste läbiviimine ainult siis, kui on tagatud inimeste hajutamine, osalejate arv kuni 500 inimest ning kui tegevuse korraldaja tagab desinfitseerimisvahendite olemasolu ja desinfitseerimisnõuete täitmise Terviseameti juhiste kohaselt.“;

6) täiendada punkti 18 alapunktiga 5¹ järgmises sõnastuses:

„5¹) spordi- ja liikumisürituse korraldaja tagab, et osalejad ei viibi ürituse toimumise kohas ajavahemikus kella 22.00 kuni 06.00;“.

2. Korraldus jõustub 5. detsembril 2020. a.

3. Korraldus avaldada Riigi Teatajas ja veebilehel kriis.ee.

Korraldusega kehtestatakse inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks, sealhulgas riigi toimepidevuse kaitseks vältimatult vajalikud COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 leviku tõkestamise meetmed ja piirangud.

Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi *põhiseadus*) § 28 lõige 1 sätestab igaühe õiguse tervise kaitsele. Praegusel juhul on põhiõiguse kaitsealas erinevad väärtused. Esiteks inimeste õigus nende tervise kaitsele seeläbi, et riik teeb kõik võimaliku, et takistada viiruse levikut. Samuti üldine avalik huvi viiruse leviku ja inimeste massilise haigestumise vältimiseks ning tervishoiusüsteemi ülekoormuse vältimiseks. Olukorras, kus teiste inimestega kokkupuutel on suur oht viiruse levikuks, lasub riigil kohustus viia nakkusoht miinimumini, sealhulgas võib selle eesmärgi saavutamiseks sobival viisil piirata isikute kokkupuutumise võimalusi. Arvestada tuleb ka seda, et nakatunute ja surmajuhtumite arv on kogu maailmas, sealhulgas Eestis endiselt tõusutrendis. Haiglaravi vajavate haigestunute arvu tõus võib ohustada tervishoiusüsteemi toimepidevust ja seda väga lühikese aja jooksul.

Haiglaravil viibivaid COVID-19 patsiente oli 30. novembri 2020. a seisuga 203. Nädal enne seda viibis haiglaravil 154 patsienti ning kaks nädalat enne 83. 30. novembri 2020. a seisuga oli kolmes haiglas – Ida-Viru Keskhaiglas, Lääne-Tallinna Keskhaiglas ning Narva Haiglas – voodihõive kriitiliselt suur. Samuti kasvab pidevalt üle 60-aastaste patsientide hulk. Hospitaliseeritud inimeste keskmine vanus on 68,5 aastat, 60-aastaste ja vanemate inimeste osakaal haiglates on 73,3%. Samuti on Ida-Viru maakonnas hoolekandesüsteemis lisandunud hooldekodu kollektist nakatunuid, nt 2. detsembri 2020. a seisuga on Kohtla-Järve hooldekodus 15 klienti, kellel on suurem tõenäosus vajada haiglaravi. Lisaks on raskemate haigete arvel kasvanud keskmine haiglas viibimise aeg. Kokku on 2. detsembri 2020. a seisuga haiglaravil 206 patsienti, juhitavaal hingamisel 11 patsienti.

Põhiseadus näeb ette õigused ja vabadused, mille tagamine on samuti riigi kohustus. Põhiseaduses nimetatud õigusi ja vabadusi on riigil lubatud piirata arvestades õiguse ja vabaduse olemust ning põhiseaduse enda tingimusi. Näiteks on põhiseaduse § 34 kohaselt igaühel, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda on lubatud seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata muu hulgas teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks ja nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Põhiseaduse § 19 näeb ette õiguse vabale eneseteostusele, § 31 ettevõtlusvabaduse, § 37 õiguse haridusele jne. COVID-19 haigust põhjustava viiruse leviku tõkestamiseks on õigustatud kohaldada teatud piiranguid. Õigusi ja

vabadusi piirates tuleb leida õiglane tasakaal piirangu eesmärgi ning piirangu ulatuse ja mõju vahel. Viiruse tõkestamiseks vajalikke proportsionaalseid piiranguid õigustavad eelnimetatud kaalukad eesmärgid.

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse (edaspidi *NETS*) § 28 lõike 6 alusel ja arvestades sama paragrahvi lõike 5 punkti 3 ja lõiget 8 võib Vabariigi Valitsus kehtestada nakkushaiguste tõrjeks vajalikke abinõusid siis, kui nakkushaiguste epideemilise leviku tõkestamiseks rakendatavate meetmete ja piirangute kohaldamisega kaasneb oluline mõju ühiskonnale või majandusele. Selleks peavad olema täidetud järgmised eeltingimused: tegemist on eriti ohtliku nakkushaiguse või uudse ohtliku nakkushaigusega, Vabariigi Valitsus on teadusnõukojalt ja Terviseametilt saanud ettepanekud ja soovitusel piirangute ja meetmete rakendamise kohta, lähtudes epidemioloogilisest olukorrast ja tõenduspõhisest praktikast. Seejuures on tähtis arvesse võtta, et lisaabinõud viiruse leviku tõkestamiseks on vältimatult vajalikud, need peavad olema proportsionaalsed ja otstarbekad, ajaliselt piiritletud ning need toovad kaasa olulise ühiskondliku või majandusliku mõju.

Piirangud kehtestatakse, sest COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levik on Eestis kiiresti tõusnud. Terviseameti peadirektori 10. novembri 2020. a käskkirjaga on Eestis koroonaviiruse laialdase leviku tõttu kehtestatud tervishoiualane hädaolukord. Terviseameti 2. detsembri 2020. a andmete põhjal lisandus viimase ööpäevaga 524 positiivset testi, viimase 14 päeva haigestumus 100 000 elaniku kohta on 355,09. Võrdluseks, 1. novembril 2020. a oli sama näitaja 64,4, 14. oktoobril 2020. a 43,49, 12. septembril 2020. a 22,80 ja 1. augustil 2020. a 4,4. Haiglaravil on 2. detsembri 2020. a seisuga 206 patsienti, juhitaval hingamisel on 11 patsienti.

Lisameetmete kehtestamine on vajalik, kuna koroonaviiruse SARS-CoV-2 levik on Eestis viimastel nädalatel märgatavalt tõusnud, haiglasse jõuab ravile järjest enam patsiente ning suurenenud on ka surmade arv. 22. novembri 2020. a seisuga oli haiglaravil 146 patsienti. Võrdluseks, 1. novembri seisuga oli haiglaravil 43 patsienti. Juhitaval hingamisel oli 1. novembri 2020. a seisuga kaks patsienti ja 22. novembri 2020. a seisuga seitse patsienti. Viiruse leviku tõkestamiseks lisameetmete kehtestamata jätmisega võib suurde ohtu sattuda tervishoiusüsteemi toimepidevus ning peale plaanilise ravi ümberkorraldamise tuleb seda ulatuslikult piirama hakata. Praegu on juba vähendatud plaanilise ravi mahtu või on see lõpetatud näiteks Ida-Viru maakonnas, kus Ida-Viru Keskhaigla plaaniline kirurgiline ravi on piiratud 70%, ja Narva Haigla plaaniline ravi suletud, v.a ambulatoorne vastuvõtt. Piiranguid tervishoiusüsteemi toimepidevuse ja rahvatervise tagamise eesmärgil toetavad ka Vabariigi Valitsust nõustava teadusnõukoja ning Terviseameti hinnangud.

Piirangu kehtestamise lähtekohaks on, et SARS-CoV-2 põhjustatav COVID-19 haigus on nakkushaigus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkuse kaudu, peamiselt lähikontaktil nakkusohtliku inimesega, kellel on iseloomulikud sümptomid. See tähendab, et viirust on võimalik saada nakatunud inimesega lähikontaktis olles või saastunud pindade ning käte kaudu. Viirus levib kiiremini siseruumides ning riskirühmadel (sh vanemaealistel) on suurem risk haiguse raskekujuliseks kulgemiseks, tüsistusteks ning haiglaravi vajaduseks.

Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korraldusega nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ on koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatava COVID-19 haiguse leviku ennetamiseks ja tõkestamiseks kehtestatud erinevad liikumisvabaduse piirangud juba pärast eriolukorra lõppemist 18. maist 2020. a. Piirangute kehtestamisel on arvestatud, et neid rakendades oleks inimestel võimalik suurel määral jätkata oma tavapärase eluga.

Käesoleva aasta septembri lõpus, kui koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatavasse COVID-19 haigusesse nakatumine hakkas kiiresti kasvama, muutis Vabariigi Valitsus viiruse leviku tõkestamiseks varasemaid piiranguid ja vähendas alates 29. septembrist 2020. a avalikel koosolekutel ja avalikel üritustel osalejate ja spordivõistlustel siseruumides osalejate arvu 1500 osalejalt 750 osalejale.

Koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatava COVID-19 haiguse leviku jätkuva kiire kasvu tõttu kehtestas Vabariigi Valitsus alates 16. novembrist 2020. a lisapiirangud klientide viibimisele ja liikumisele kaupluses, kaubanduskeskuste üldkasutatavates ruumides, toitlustusettevõtte müügi- või teenindussaalides, meelelahutusteenuse osutamise kohas ning avalikel koosolekutel ja avalikel üritustel, kus on osalejatele ette nähtud statsionaarne istekoht, väljaspool eelnimetatud ala. Nimetatud kohtades nähti ette koos liikuvate ja viibivate inimeste piirarv, olenevalt kohast kas kuni kaks või kuni kümme inimest üheskoos, ning nende kohustus hoida teiste inimestega vähemalt kahemeetrist vahemaad. Samuti nähti ette uus piirang, mille kohaselt kliendid ei tohi toitlustusettevõtte müügi- või teenindussaalides ja meelelahutusteenuse osutamise kohas viibida ajavahemikus kella 00.00 kuni 06.00. Kõikide nimetatud piirangute kohaldamisel nähti ka ette juhud, kui piirangut ei kohaldata. Vabariigi Valitsus kehtestas 23. novembri 2020. a korraldusega lisapiirangud, nähes ette üldise maski kandmise kohustuse kõikides avalikes siseruumides ning nn 2+2 reegli avalikes siseruumides liikumiseks ja viibimiseks. Samuti vähendati avalikel üritustel osaleda lubatud isikute arvu selliselt, et siseruumides toimuvatel üritustel, kus osalejatele on tagatud statsionaarne istekoht, on lubatud osaleda kuni 400 inimesel, teistel siseruumides toimuvatel üritustel võib osaleda kuni 250 inimest. Õues toimuval üritusel võib osaleda kuni 500 inimest. Võttes arvesse viiruse laialdast levikut Harju ja Ida-Viru maakonnas kehtestati neis maakondades lisapiirangud huvihariduse, huvitegevuse, täiendkoolituse ja täiendõppe läbiviimisele ja sportimisele siseruumides. Samuti kehtestati Harju ja Ida-Viru maakonnas statsionaarsete istekohtadega ruumides toimuvatele tegevustele koos üldise osalejate piirmäära vähendamisega ka ruumi kuni 50% täituvuse piirang.

Lisaks on Vabariigi Valitsus alates 25. septembrist 2020. a avaliku korra tagamise huvides peatanud riigis tervikuna alkoholse joogi jaemüügi õiguse müügikohas, kus on lubatud alkoholi jaemüük kohapeal tarbimiseks, ajavahemikus kella 00.00 kuni 10.00. Nimetatud piirang kehtib kuni 26. jaanuarini 2021. a.

Samuti on Vabariigi Valitsuse korralduste kohaselt SARS-CoV-2 põhjustatavasse COVID-19 haigusesse haigestunud ning tema lähikontaktisel kohustus püsida karantiinis ning välisriigist naasmisel kehtivad liikumisvabaduse piirangud.

Vaatamata senistele piirangutele ei ole haigestumine koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatavasse COVID-19 haigusesse peatunud, vaid haiguse levik on Terviseameti ja Vabariigi Valitsust nõustava teadusnõukoja andmete ja prognooside järgi endiselt laialdane ja kiire. Peale üksikisikute haigestumise on viiruse levik tuntavalt mõjutanud tervishoiusüsteemi toimepidevust alates koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatava COVID-19 haiguse jaoks mõeldud haiglakohtade kriitiliselt vähenenud arvust lõpetades plaanilise ravi kättesaadavusega. Viiruse laialdasel levikul on tuntav negatiivne mõju kogu ühiskonnale (tööturg, ettevõtlus, haridus, vaba eneseteostus jm).

Seetõttu on vältimatult vajalik, et Vabariigi Valitsus rakendaks koroonaviiruse SARS-CoV-2 tõkestamiseks ette nähtud meetmeid ja piiranguid senisest intensiivsemalt. Neid peavad vajalikuks ka Vabariigi Valitsust nõustav teadusnõukoda ja Terviseamet.

Kehtestatavate piirangutega muutub kohustuslikuks tagada, et siseruumis asuvate kaupluste müügisaalides, teenuse osutaja teenindussaalides ning kaubandusettevõtete üldkasutatavates ruumides ei ületaks inimeste arv 50% ruumi täituvusest. Lisaks piiratakse toidlustusettevõtete (restoranid, baarid, kohvikud) ja meelelahutusteenuste osutamise kohtade külastamise aega kuni kella 22.00-ni senise kella 00.00 asemel. Õigusselguse huvides nähakse ette, et toidlustusettevõtte müügi- ja teenindussaalid ning ja meelelahutusteenuste osutamise kohas võivad viibida ajavahemikus kella 22.00 kuni 06.00 üksnes teenuse osutamise koha omanik või tema esindaja, töötajad, hädaabitööde tegemisega seotud isikud ja selle koha majanduslikuks teenindamiseks vajalikud isikud. Toidlustusettevõtte müügi- ja teenindussaalid võivad viibida ka isikud toidu kaasa ostmiseks või kuller- ja veoteenuse osutamiseks.

Samuti nähakse ette, et statsionaarse istekohata avalikud üritused ning siseruumides toimuvad spordi- ja liikumisüritused peavad lõppema hiljemalt kell 22.00. Samuti seatakse välistingimustes toimuvatele spordi- ja liikumisüritustele 500 inimese piir. Seda eesmärgiga vähendada rahvarohkeid üritusi.

Piirangute eesmärk on senisest enam vähendada inimestevahelisi kontakte. Vabariigi Valitsust nõustava teadusnõukoja hinnangul peab COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 leviku peatamiseks nakatumiskordaja olema alla ühe. Nakatumiskordaja ehk R_0 (R-null) näitab seda, mitut inimest üks inimene nakatab. Selleks, et nakatumine vähenema hakkaks, peab see kordaja alla ühe langema. 28. novembri 2020. a seisuga on nakatumiskordaja 1,23. Teadlaste hinnangul on võimalik nakatumiskordajat alandada, kui inimesed suudavad omavahelisi kontakte 20% vähendada ning kui suureneb umbes 10% distantssi hoidmine koos maski kandmisega.

Viimase 14 päeva jooksul on Põhja regioonis toimunud peamised nakatumised pereringis (27,7%), muu kontakti kaudu COVID positiivsega (17,6%) ning 38,9% juhul on nakatumise päritolu teadmata. Lõuna regioonis on enim levinud pereringis nakatumine (28%), teadmata on nakkuse levik 27% juhtudel ning 13% juhtudel on see toimunud õppeasutustes. Lääne regioonis on pereringis toimunud 26,3% nakatumistest, töökohal 14,4% ning teadmata on 29,3% nakatunute nakkusallikas. Ida regioonis on pereringis nakatunud 23,7%, huvitegevuses ja tuttavate kaudu 17,6% ning töökohas 16,3%.

Seega on viiruse leviku tõkestamiseks korralduses ette nähtud meetmed ja piirangud inimestevaheliste kontaktide vähendamiseks põhjendatud ning kogumis teiste meetmete ja piirangutega (nt distantssi hoidmine, käte pesemine, desinfitseerimine, maski kandmine) eesmärgipärased COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 leviku peatamiseks.

Kuna nakatumise tase Eestis püsib kõrge ning on oht, et lisapiiranguteta levib viirus veelgi laialdasemalt üle Eesti, on Vabariigi Valitsuse korralduse täiendamine uute piirangutega vältimatult vajalik. Ilma lisapiiranguteta on ohus ka riigi tervishoiusüsteemi toimepidevus, sh on hädaolukorra tõttu tekkinud vajadus vähendada tavapärase ambulatoorse arstiabi osutamist. Ohus on ka muude valdkondade normaalne toimetulek ja avalike teenuste kättesaadavus, nt hariduse kättesaadavus ja õppimine (õpetajate ja õpilaste haigestumine), turvalisus (politseiametnike jt ametnike haigestumine), ühistransport, teenindussektor jm. Piirangud kehtestatakse viiruse leviku tõkestamiseks ning neid leevendatakse, kui olukord seda võimaldab. Piirangute eesmärk on hoida Eesti elu võimalikult avatuna. Rakendatavate meetmete asjakohasust hinnatakse iga kahe nädala järel nende kehtestamisest alates.

Eelnevast nähtub, et korraldus kehtestatakse kõikide isikute, sealhulgas riskirühma kuuluvate kroonilisi haigusi põdevate isikute, nõrgema immuunsüsteemiga isikute ja vanemaealiste isikute tervise paremaks kaitseks ning tervishoiuteenuse kättesaadavuse tagamiseks kõigile Eesti elanikele.

Korralduses kehtestatud nõuete üle teeb nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 44 lõike 1 alusel järelevalvet Terviseamet.

Viiruse leviku tõkestamise meetme nõuetekohaselt täitmata jätmisel rakendatakse korrakaitseseaduse § 28 lõikes 2 või 3 nimetatud haldussunnivahendeid. Sunniraha maksimaalne suurus on 9600 eurot. Sunniraha, mille eesmärk on kohustada korralduses kehtestatud nõudeid, meetmeid ja piiranguid järgima ning tõkestada viiruse levikut, võib määrata korduvalt.

Korraldust saab vaidlustada, esitades haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras Vabariigi Valitsusele vaide 30 päeva jooksul arvates päevast, millal korraldusest teada saadi või oleks pidanud teada saama. Samuti saab korraldust vaidlustada, esitades halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus ette nähtud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavaks tegemisest.

Korralduse seletuskirjaga on võimalik tutvuda veebilehel kriis.ee.

Jüri Ratas
Peaminister

Taimar Peterkop
Riigisekretär